

## POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania K. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.

w sprawie ze skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 grudnia 2010 r., sygn. III AUa [...] o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 marca 2016 r.,

zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 10 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

**1. oddała zażalenie,**

**2. oddała wniosek pełnomocnika odwołującej się o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu zażaleniowym.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z 10 czerwca 2015 r. odrzucił skargę wnioskodawczyni K. T. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z 21 grudnia 2010 r., III AUa [...]. Wyrokiem z 21 grudnia 2010 r. oddalono jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w N. z 8 kwietnia 2010 r. oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń

Spółecznych Oddział w N. z 15 września 2009 r., na mocy której została pozbawiona prawa do emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem wymagającym takiej opieki.

W skardze o wznowienie postępowania, wniesionej 4 listopada 2014 r., odwołująca się podniosła, że wyrok z 21 grudnia 2010 r. jest dotknięty nieważnością z powodu: (-) pozbawienia jej prawa do właściwego działania poprzez brak wskazania podstawy prawnej decyzji ZUS z 15 września 2009 r., (-) wadliwej reprezentacji w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...], skutkującej niemożnością działania, potwierdzoną orzeczeniem dyscyplinarnym Okresowej Rady Adwokackiej w [...]; (-) nieważności decyzji ZUS z 15 września 2009 r., na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 28 lutego 2012 r., K 5/11, uchylającego moc obowiązującą art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W uzasadnieniu skargi wyjaśniała, że decyzją z 4 czerwca 1992 r. przyznano jej emeryturę rodzinną z tytułu stałej opieki nad dzieckiem wymagającym takiej opieki. W 2009 r., na podstawie przepisów o waloryzacji rent i emerytur, wniosła o ponowne ustalenie wysokości emerytury rodzinnej, spodziewając się podwyżki. Decyzją z 15 września 2009 r., wydaną bez sprecyzowania podstawy prawnej, w szczególności art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, organ rentowy pozbawił ją emerytury rodzinnej, wskazując na braki w okresach zatrudnienia. Wskazała, że ewentualny błąd co do okresu zatrudnienia wynikł z winy organu rentowego, ponieważ zarówno w 1992 r. jak i w 2009 r. nie wystąpiły nowe okoliczności nieznane organowi rentowemu w czasie przyznania świadczenia. Zdaniem skarżącej, niewskazanie przez organ rentowy podstawy prawnej decyzji, spowodowało, że nie miała ona możliwości wniesienia skargi o wznowienie postępowania, ponieważ o powyższych okolicznościach dowiedziała się pod koniec września 2014 r. podczas rozmowy z pełnomocnikiem z urzędu.

Sąd Apelacyjny odrzucił skargę na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. Sąd ustalił, że skarżąca 4 stycznia 2011 r. złożyła osobiście wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 21 grudnia 2010 r. oraz jego doręczenie. Z treści tego wniosku wynikało, że posiadała świadomość, że wyrok ten był dla niej niekorzystny, oraz, że uzyskała

informację o treści tego wyroku 4 stycznia 2011 r. W okolicznościach tych, zdaniem Sądu, że nie został zachowany termin do wniesienia skargi wznowieniowej z powodu braku należytej reprezentacji. Sąd wskazał ponadto, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, że twierdzenie, iż ustanowiony pełnomocnik nienależycie wykonywał swoje obowiązki nie stanowi podstawy wznowienia w postaci pozbawienia możliwości działania lub w postaci braku należytej reprezentacji wynikającej z art. 401 pkt 2 k.p.c.

Odnosnie podstawy wznowieniowej z art. 401<sup>1</sup> k.p.c., Sąd wskazał, że trzymiesięczny termin do wniesienia skargi co do zasady należy liczyć od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, a nie od chwili dowiedzenia się przez stronę o tym, że orzeczenie to może mieć dla niej znaczenie. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, na który powołuje się skarżąca, został ogłoszony 8 marca 2012 r. Termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania na jego podstawie upłynął zatem 8 czerwca 2012 r.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego z 10 czerwca 2015 r. odwołująca się zaskarżyła w całości. Zarzucono naruszenie art. 401 pkt 2 k.p.c. i art. 401<sup>1</sup> k.p.c. poprzez pominięcie faktu naruszenia prawa powódki do właściwej reprezentacji w postępowaniach sądowych oraz pominięcie braku podstaw prawnych we wszystkich decyzjach wydanych przez organ rentowy, w szczególności brak powołania art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, uchylonego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 28 lutego 2012 r., co stanowiło przesłankę nieważności postępowania opisaną w art. 379 pkt 5 k.p.c., to jest pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw. Ponadto, naruszenie art. 403 § 2 k.p.c. poprzez pominięcie faktu, iż jednolite orzecznictwo sądów w sprawach treściowo tożsamościowych lub zbliżonych, odmiennych niż orzeczenie Sądu Apelacyjnego w [...], miało miejsce w 2012 r. i następnych, nie mogło być przywołane z początkiem 2011 r.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz przyznanie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Skarżąca zarzuca naruszenie art. 401 pkt 2 k.p.c. oraz art. 401<sup>1</sup> k.p.c. w sytuacji, gdy podstawą odrzucenia skargi kasacyjnej było niezachowanie terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania. Zgodnie z art. 407 § 1 k.p.c. skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie trzymiesięcznym liczonym od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji – od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. Z kolei w przypadku podstawy wznowieniowej określonej w art. 401<sup>1</sup> k.p.c., skargę wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (art. 407 § 2 zd. pierwsze k.p.c.). Sąd Apelacyjny prawidłowo ustalił, że termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania prawomocnie zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z 21 grudnia 2010 r. nie został zachowany, zarówno co do wskazanej przez skarżącą podstawy nieważnościowej wznowienia (art. 401 pkt 2 k.p.c.), jak i podstawy określonej w art. 401<sup>1</sup> k.p.c.

Powyższej oceny nie zmienia podnoszona przez skarżącą okoliczność, że decyzja organu rentowego z 15 września 2009 r. nie zawierała wskazania podstawy prawnej. Należy zauważyć, że stan ten – brak wskazania podstawy prawnej w decyzji z 15 września 2009 r. – trwa nadal, mimo to skarżąca wniosła skargę o wznowienie postępowania w sprawie z odwołania od tej decyzji, opartą m.in. na wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 28 lutego 2012 r. Podważa to twierdzenie skarżącej o braku możliwości działania ze względu na niewskazanie podstawy prawnej w decyzji organu rentowego. Jednocześnie należy zauważyć, że skarżąca nie wykazała, iż o możliwości wniesienia skargi o wznowieniu postępowania ze względu na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 lutego 2012 r. dowiedziała się dopiero we wrześniu 2014 r.

Zarzut naruszenia art. 403 § 2 k.p.c. również okazał się nieuzasadniony. Możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od zaistnienia łącznie trzech przesłanek: (-) wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w czasie postępowania, a nie zostały w nim powołane;

(-) ich wpływu na wynik sprawy; (-) niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu (przykładowo por. postanowienie SN z 8 października 2015 r., III CZ 43/15, LEX nr 1820399, oraz powołane tam orzeczenia). Z uzasadnienia zażalenia wynika, że zarzut naruszenia art. 403 § 2 k.p.c. oparto na założeniu, że przywołane w zażaleniu orzeczenia sądów powszechnych - które zostały wydane w innych sprawach nie dotyczących tego samego stosunku prawnego co w sprawie objętej skargą o wznowienie, po uprawomocnieniu się wyroku wydanego w postępowaniu, którego dotyczy skarga o wznowienie; z których wynika, że błąd organu rentowego nie może stanowić podstawy do ponownego ustalania świadczenia - stanowią nowe okoliczności faktyczne lub środki dowodowe w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. Uwzględniając przywołaną wykładnię art. 403 § 2 k.p.c. oraz wskazane wyżej przesłanki, założenie to jest oczywiście błędne. Niezależnie od tego, skarżąca twierdząc, że „jednolite orzecznictwo sądów w/s treściowo tożsamyh lub zbliżonych, odmiennych niż orzeczenie Sądu Apelacyjnego w [...], miało miejsce w 2012 r. i następnych” nie wykazała, że o okoliczności tej dowiedziała się dopiero we wrześniu 2014 r.

Mając na względzie powyższe, na podstawie art. 398<sup>14</sup> w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Odnosząc się do wniosku (ustanowionego z urzędu) pełnomocnika skarżącej o „zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym, wg norm przepisanych”, należy przypomnieć, że stosownie do § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 490, ze zm.), wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej powinien zawierać oświadczenie, że opłaty nie zostały zapłacone w całości lub w części. Brak takiego oświadczenia wywołuje skutki materialnoprawne, polegające na utracie prawa do wynagrodzenia (por. postanowienie SN z 22 października 2015 r., II UZ 28/15, LEX nr 1827133).